
SPRAWOZDANIE I EWALUACJA REALIZACJI PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W GMINIE WEJHEROWO

2021

Gminny Ośrodek
Pomocy Społecznej
Wejherowo

Opr. Karolina Siemieńczuk

SPIS TREŚCI

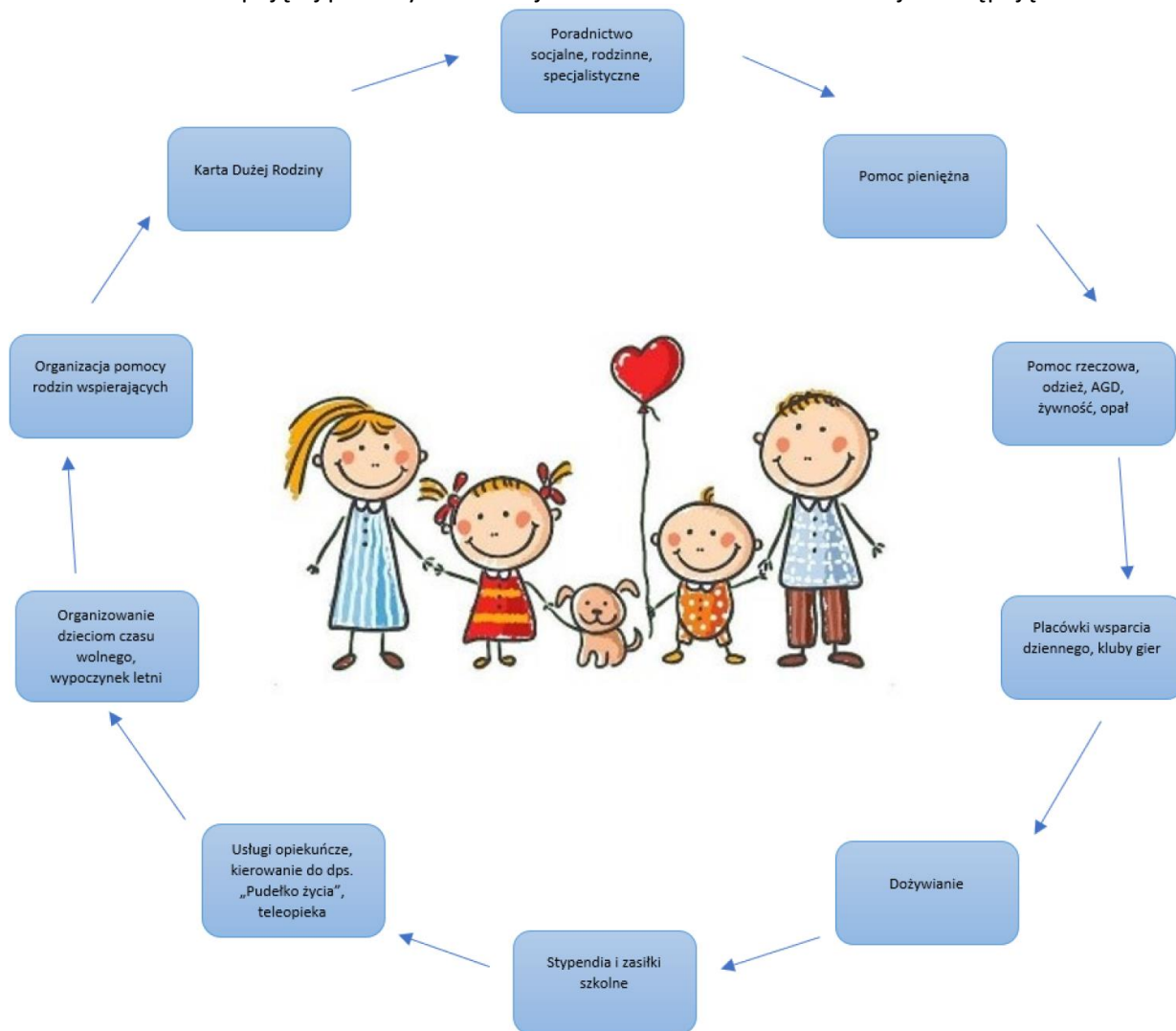
WPROWADZENIE	3
1. Poprawa funkcjonowania rodzin naturalnych przeżywających kryzys.....	5
1.1 Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem w tym Placówek Wsparcia Dziennego.	5
1.2 Praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	6
2. Zapobieganie występowaniu kryzysu w rodzinie	8
2.1 Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych zamieszkałej na terenie gminy.	8
2.2 Zminimalizowanie ryzyka zaburzeń zachowania i wzrost aktywności dzieci i młodzieży.....	9
2.3 Zmniejszenie ryzyka marginalizacji społecznej osób z niepełnosprawnością i seniorów.....	10
2.4 Wspieranie i inicjowanie działań na rzecz aktywizacji zawodowej rodziców.....	10
2.5 Realizacja projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych.....	11
3. Budowanie systemu wsparcia interdyscyplinarnego rodzin naturalnych	11
3.1 Doskonalenie systemu współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rodziny poprzez uczestnictwo w spotkaniach interdyscyplinarnych.....	11
3.2 Podnoszenie jakości usług świadczonych przez GOPS dzięki uczestnictwu pracowników w szkoleniach i kursach.	12
3.3 Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo- terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.....	12
3.4 Sporządzanie i analiza sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny.	13
3.5 Budowanie sieci wolontariackiej	13
Skutki działań podejmowanych w 2020 roku i dalsze rekomendacje pracy na rzecz wsparcia rodziny.	14
Dalsze kierunki działań	15
Wskaźniki	17

SPRAWOZDANIE I EWALUACJA REALIZACJI PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W GMINIE WEJHEROWO 2020

WPROWADZENIE

Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny jest jednym z obowiązkowych zadań nałożonych na samorządy gminne wynikających z Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.). Program wspierania rodziny w gminie Wejherowo na lata 2019 – 2021 został ustanowiony uchwałą Nr IV/5/2018 Rady Gminy Wejherowo z dnia 28 grudnia 2018 r. Jego koordynowanie i monitorowanie powierzono Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Wejherowie. Nadrzędnym celem Programu, wyznaczającym kierunek zaplanowanych działań jest stworzenie warunków dla poprawy jakości życia dzieci i ich rodzin na terenie gminy Wejherowo.

W ramach szeroko pojętej pomocy udzielanej dziecku i rodzinie GOPS realizuje następujące zadania:

Niniejsze Sprawozdanie jest formą monitoringu realizacji Programu. Monitoring przeprowadzono z wykorzystaniem określonych w Programie wskaźników. Niniejsze sprawozdanie zostanie wykorzystane w przyszłości do ewaluacji Programu po jego zakończeniu.

Niewątpliwie na wstępie niniejszego opracowania należy podkreślić, iż rok 2021 przez wzgląd na panującą pandemię Covid – 19 niósł za sobą nieoczekiwane wyzwania dla współczesnej rodziny i pracy socjalnej. Epidemia koronawirusa wymusiła na pracownikach pomocy społecznej konieczność wypracowania nowych, zastępczych form prowadzenia pracy z osobami przeżywającymi kryzys, potrzebującymi pomocy i wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Podejmowane działania wspierające rodzinę w czasie pandemii stanowiły ważny obszar pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie. Pracownicy socjalni obejmując wsparciem rodziny każdego dnia mierzyli się z dynamicznie zmieniającymi się sytuacjami generującymi problemy rodzinne. Na bieżąco podejmowane były działania wspierające dzieci i młodzież, tak by nauczyły się radzić sobie w trudnych sytuacjach

i przezwyciężyć sytuację kryzysową. Działania pracowników skoncentrowały się na towarzyszeniu rodzinom objętym wsparciem, przekazywaniu informacji na temat postępowania w czasie epidemii tj. zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz nauki. Praca z klientami odbywała się w ograniczonym zakresie, z uwzględnieniem rygorów sanitarnych wynikających z przepisów prawa obowiązujących w trakcie zagrożenia epidemicznego w związku z zakażeniem wirusem SARS-CoV-2. Z uwagi na powyższe, niektóre z działań, które zostały zaplanowane na rok 2021 nie zostały zrealizowane, co niestety niesie ze sobą prawdopodobieństwo pojawienia się trudności u klientów na wielu płaszczyznach sfer życia oraz pogłębiania się już istniejących deficytów. Sposób prowadzenia współpracy z instytucjami pracującymi na rzecz rodzin przebiegał odmiennie w stosunku do wypracowanych form prowadzenia pracy z rodzinami.

Podsumowując wyżej wymienione czynniki oraz okoliczności niniejsze opracowanie pod wieloma względami jest znacznie okrojone i nie ma możliwości dokonania analizy porównawczej względem lat ubiegłych.

1. POPRAWA FUNKCJONOWANIA RODZIN NATURALNYCH PRZEŻYWAJĄCYCH KRYZYS.

1.1 Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem w tym Placówek Wsparcia Dziennego.

Placówki Wsparcia Dziennego są ważnym elementem systemu opieki nad dzieckiem. Głównym ich zadaniem jest wspieranie rodzin zarówno w opiece nad dziećmi jak i w ich procesie wychowawczym. Wsparcie udzielane jest przede wszystkim poprzez zapewnienie pomocy dzieciom w nauce oraz zagospodarowanie czasu wolnego, dzięki organizacji różnego rodzaju typu zajęć. Dzieci dzięki uczestnictwu w zajęciach plastyczno – technicznych, sportowych czy kulinarnych nie tylko poszerzają swoją wiedzę, ale także mają możliwość rozwijania swoich umiejętności praktycznych, zainteresowań i zdolności. Nie brakuje także gier, zabaw oraz wyjazdów o charakterze integracyjnym, które służą kształceniu prawidłowych zachowań oraz postaw społecznych u wychowanków.

Na terenie gminy Wejherowo funkcjonują trzy placówki wsparcia dziennego: Placówka Wsparcia Dziennego w Gowinie, Placówka Wsparcia Dziennego w Łężycach oraz Placówka Wsparcia Dziennego w Warszkwie. Placówki Wsparcia Dziennego realizują zadania w okresie nauki szkolnej. Placówki czynne są w następującym wymiarze: w Łężycach 3 dni w tygodniu, w Warszkwie i w Gowinie odbywają się w wymiarze 2 dni w tygodniu. Jednorazowo w zajęciach uczestniczy grupa 15 dzieci w wieku od 6 do 18 roku życia. Rodzice i opiekunowie z terenu Gminy Wejherowo mają możliwość zgłaszania swoich dzieci do Wyżej Wymienionych Placówek Wsparcia Dziennego. Uczestnictwo w zajęciach jest bezpłatne i dobrowolne.

W placówkach zapewniano dzieciom opiekę wykwalifikowanych wychowawców. W celu jak najlepszej pomocy dzieciom wychowawcy placówek pozostawali w stałym kontakcie ze specjalistą profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, pracownikami socjalnymi, asystentami rodziny, psychologiem, współpracowali również ze szkołami. Dzieciom podczas pobytu zapewniano drobny posiłek dostosowany do pory dnia. Podejmowane były także inwestycje na rzecz doposażania Placówek oraz poszerzenia i uatrakcyjnienia oferty zajęć, w miarę zapotrzebowania zgłaszanego przez wychowawców.

Liczbę uczestników, kadre i koszt utrzymania poszczególnych placówek w 2021 roku przedstawia poniższa tabela:

L.p	Placówka	Liczba uczestników	Koszt utrzymania			Kadra
			Ogółem (w zł)	W tym środki własne (w zł)	W tym: środki Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
1.	Placówka Wsparcia Dziennego w Łężycach	10	46 891,09	-	46 891,09	1 etat wychowawcy 1 etat psychologa
2.	Placówka Wsparcia Dziennego w Gowinie	10	13 399,34	-	13 399,34	1 etat wychowawcy
3.	Placówka Wsparcia Dziennego w Warszkwie	10	20 396,23	-	20 396,23	1 etat wychowawcy

W 2021r. w Gminie Wejherowo funkcjonowały trzy **Kluby Gier**, które swoją ofertą wspierały system opieki nad dziećmi. Zajęcia były realizowane w trzech miejscowościach gminnych: Orlu, Ustarbowie oraz Kniewie. Kluby Gier skierowane są do dzieci w wieku od 5 do 15 lat, w każdym po maksymalnie 15 dzieci pod opieką wychowawcy. Podsumowując Kluby Gier realizowały zajęcia średnio dla 30 dzieci. W związku z otwartym charakterem Klubów i rotacją uczęszczających dzieci, nie posiadamy szczegółowych danych dotyczących liczby uczestników. W trakcie wspólnych spotkań w „Klubie Gier” uczestnicy rozwijają swoje umiejętności interpersonalne, uczą się współdziałania, przewidywania i podejmowania decyzji oraz przestrzegania ustalonych reguł i regulaminów. Poprzez wspólną zabawę przy grach planszowych dzieci integrują się, usprawniają swoją koncentrację, ćwiczą pamięć oraz logiczne myślenie.

Ze względu na panujący stan epidemiologiczny w okresie od stycznia do marca 2021r. zarówno Placówki Wsparcia Dziennego jak i Kluby Gier prowadziły działalność w formie zdalnej. Zajęcia odbywały się zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Zdrowia dotyczącymi działalności placówek pobytu dziennego w związku z przeciwdziałaniem szerzeniu się zakażeń SARS – CoV-2. Od miesiąca kwietnia 2021r. zarówno Placówki Wsparcia Dziennego jak i Kluby Gier funkcjonowały w trybie tradycyjnym – stacjonarnym.

1.2 Praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wejherowie w 2021 roku celem realizacji zadań wynikających z Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zatrudnionych było **4 asystentów rodziny**. Asystenci zatrudnieni byli na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy. W związku z możliwością uzyskania dofinansowania do wynagrodzenia asystentów rodziny tutaj. Ośrodek wystąpił z wnioskiem do Wojewody o przyznanie dotacji w ramach rządowego programu Asystent rodziny na rok 2021. Kwota uzyskanej dotacji wyniosła ogółem 4000,00 zł.

Zgodnie z zapisami prawnymi zawartymi w Ustawie praca Asystenta polega na podejmowaniu szeregu kompleksowych działań mających na celu przewyższenie występujących w rodzinie kryzysów. W działaniach pomocowych Asystenci Rodzin bazowali na zasobach członków rodziny, starając się wzmacniać kompetencje społeczne i wychowawcze rodziców. Głównym celem asystentury było podnoszenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia sobie z problemami życia codziennego osób objętych wsparciem. Do głównych działań asystenta w rodzinach objętych asystenturą należało:

- Opracowanie planów pracy przy aktywnym udziale członków rodziny i przy współpracy Pracownika Socjalnego.
- Udzielanie pomocy w zakresie poprawy sytuacji bytowej, a w szczególności w zdobyciu umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, wskazywał jak sprawnie wykonywać obowiązki domowe, jak dokonać podziału obowiązków. Doradzał jak zarządzać środkami finansowymi, pomagał w ustaleniu harmonogramu dnia.
- Asystent udzielał informacji o działaniu urzędów, instytucji i placówek udzielających pomocy rodzinie i dziecku. Podpowiadał, w jaki sposób należy wypełniać dokumenty oraz załatwiać sprawy urzędowe np. jak ubiegać się o rozłożenie spłaty zadłużenia na raty.
- Motywowanie do większego zaangażowania w opiekę nad dziećmi i zadbania o estetyczny wygląd mieszkania. Asystent pomagał w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi. Udzielał konsultacji wychowawczych rodzicom, wskazywał sposoby spędzania wolnego czasu, doradzał jak wychowywać i prawidłowo sprawować opiekę nad dziećmi. Współpracował ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych dzieci. Motywował rodziców do pomocy dziecku w zakresie realizowania obowiązku szkolnego. Zachęcał do wspólnego odrabiania zadań domowych z dzieckiem.

Asystenci rodziny są jednym z głównych narzędzi pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W/w posiadają odpowiednie wykształcenie i doświadczenie. Sukcesywnie podnoszą posiadane kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach. W roku sprawozdawczym wsparciem asystentów rodziny było objętych łącznie **26** rodzin, w tym **14** z postanowienia Sądu.

Dane dotyczące rodzin współpracujących z asystentem rodziny w 2021 r. przedstawia poniższa tabela:

Liczba rodzin korzystających z usług asystentów rodziny, z tego:		26
1.	Do 3 miesięcy	4
2.	Powyżej 3 do 12 miesięcy	9
3.	Powyżej 1 roku	13
4.	Przeciętny czas pracy z rodziną 1*)	13
5.	Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył pracę, w tym:	16
6.	Ze względu na osiągnięcie celów	5
7.	Ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	8
8.	Ze względu na brak efektów	3
9.	Ze względu na zmianę metody pracy	0
10.	Liczba rodzin, które korzystały z usług asystentów rodziny 2*)	26
11.	Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	76

1*) Przeciętny czas pracy asystenta z rodziną podaje się w miesiącach z dokładnością do jednego miesiąca, wykazując miesiąc rozpoczęty jako miesiąc pełny.

2*)Narastająco od początku roku. Każda rodzina korzystająca z pomocy asystenta wykazywana jest tylko jeden raz.

Ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” z dnia 4 listopada 2016r. zwiększyła z dniem 1 stycznia 2017r. zakres działania asystenta rodziny poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora kompleksowego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, zwłaszcza w przypadku ciąży powikłanej i sprawiającej trudności położnicze oraz u których zdiagnozowano „ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalna choroba zagrażająca ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu”. Ponadto asystent, zgodnie z ww. ustawą, ma za zadanie współpracować z podmiotami udzielającymi świadczeń zdrowotnych, pracującymi na rzecz kobiet w ciąży i jej rodziny. Podstawą do skorzystania z tego wsparcia jest zaświadczenie lekarza potwierdzające ciążę wraz z dokumentem potwierdzającym tożsamość pacjentki, a w przypadku ciąży powikłanej, dodatkowo należy posiadać zaświadczenie, które potwierdza ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu. Rodzinie w której urodziło się żywe dziecko, przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4000,00 zł. W 2021r. nie było rodzin, które współpracowały z asystentem rodziny w trybie ustawy „Za życiem”, natomiast jednorazowe świadczenie wypłacono **7** rodzinom. Świadczenie przyznano na 7 dzieci po 4000,00 zł na każde dziecko (łącznie 28 000,00 zł).

Realizacja zadań w czasie epidemii koronawirusa wzorem lat ubiegłych stanowiła dla asystentów rodzin wyzwanie, które wiązało się ze zmianą dotychczas stosowanych metod pracy i konieczności dostosowania ich do nowej sytuacji wymagającej zachowania społecznego dystansu. Z samej definicji praca asystenta rodziny polega na udzielaniu drugiemu człowiekowi osobistego wsparcia, zatem sytuacja pandemii wymusiła na asystentach wykazywanie kreatywności i radykalnej zmiany sposobu wykonywania zadań. Do głównych zadań asystenta rodziny należało m.in.: monitorowanie sytuacji rodzin objętych pomocą, prowadzenie działań edukacyjnych związanych z zachowaniem zasad higieny wskazanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego, wsparcie rodzin w kontaktach z instytucjami, przychodniami, szkołami i urzędami, udzielanie pomocy w zabezpieczaniu podstawowych potrzeb życiowych, podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia stanu bezpieczeństwa rodzin i dzieci, a także współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami samorządowymi oraz innymi instytucjami specjalizującymi się w udzielaniu pomocy na rzecz rodzin i dzieci.

Nieocenioną rolę w pracy z rodziną przeżywającą trudności w realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych odgrywali **Pracownicy Socjalni**, którzy w ramach prowadzonej intensywnej pracy socjalnej systematycznie monitorowali sytuację rodzin zagrożonych kryzysem, w tym przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zagrożonych ubóstwem, dotkniętych przemocą, problemem uzależnień, długotrwałą chorobą. Podejmowali interwencje w środowisku, gdy pojawiała się podejrzenie zaniedbań dzieci, nadużywania alkoholu czy przemocy w rodzinie. Współpracowali z innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny.

Jednym z podstawowych narzędzi pracownika socjalnego w pracy z osobami najbardziej potrzebującymi, znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej (czy to z powodu występowania bezrobocia, uzależnień, niepełnosprawności czy innych uwarunkowań) jest kontrakt socjalny - pisemna umowa zawierana pomiędzy osobą korzystającą ze świadczeń pomocy społecznej, a pracownikiem socjalnym, mającą na celu określenie sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby pozostającej w trudnej sytuacji życiowej, umożliwienie aktywizacji społeczno-zawodowej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu – w 2021 roku pracownicy zawarli **8** kontraktów. W prawidłowo opracowanym kontrakcie strony zobowiązują się do wykonania określonych działań, niezbędnych dla osiągnięcia zaplanowanych celów. Kontrakt wskazuje rodzinie bądź osobie kierunki umożliwiające wyjście z trudnej sytuacji, wzmacnia wiarę we własne siły, mobilizuje do podjęcia aktywności, zapewnia możliwość skorzystania z potrzebnego doradztwa, szkoleń oraz pomocy finansowej, jak również określa sposoby udzielanego przez pracownika socjalnego wsparcia. Liczba rodzin korzystających z pracy socjalnej w 2021 wyniosła **74**.

Pomoc rodzinie realizowana była także w formie **Poradnictwa Specjalistycznego** w skład, którego wchodzi: Poradnictwo Psychologiczne, Specjalista Pracy Socjalnej Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Dodatkowo mieszkańcy Gminy Wejherowo mogli skorzystać z porady **Radcy Prawnego** w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wejherowie. Z nieodpłatnych konsultacji z prawnikiem mogli skorzystać klienci GOPS w każdy pierwszy piątek miesiąca, po wcześniejszym umówieniu dogodnego terminu. W 2021 roku z porad Radcy Prawnego w GOPS skorzystały **43** osoby, na **69** umówionych konsultacji.

Rola **Psychologa** w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, nie ograniczała się tylko do kontaktu indywidualnego z klientem czy rodziną. Psycholog współpracował również z Asystentami Rodziny, Pracownikami Socjalnymi oraz uczestniczył w pracy grup roboczych, nawiązywał współpracę w ramach wsparcia międzyinstytucjonalnego. Zakładany czas jednego spotkania wynosił około godzinę zegarową. Z uwagi na złożoność problemów klientów, bądź ilość osób (np. sesje rodzinne, par) czas ten ulegał wydłużeniu tak, że ilość konsultacji nie przekładała się bezpośrednio na ilość godzin. Częste były również telefony osób szukających pomocy, a niekorzystających dotychczas z poradnictwa psychologicznego. Udzielane wówczas były informacje dotyczące formy spotkań i sposobu ich realizacji, czasem wystarczająca była konsultacja telefoniczna, bądź wskazanie miejsca, w którym klient pomoc może otrzymać. łącznie odbyło się **554** z **758** umówionych spotkań indywidualnych, rodzinnych oraz par, na rzecz **69** rodzin.

Poradnictwo Psychologiczne w ramach Poradnictwa Specjalistycznego swym zakresem obejmowało osoby poszukujące pomocy w radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi takimi jak: trudności w relacjach, proces żałoby, zaburzenia emocjonalne, choroba psychiczna bądź przewlekła choroba somatyczna własna lub bliskiej osoby (w tym choroby nowotworowe, niepełnosprawności, stany terminalne niekwalifikujące się pod opiekę hospicyjną). Udzielano konsultacji i pomocy także osobom szukającym porad w zakresie podnoszenia kompetencji wychowawczych, radzenia sobie ze stresem, asertywności. Spotkania z psychologiem przybierały różny charakter, były to zarówno konsultacje, procesy wstępnej diagnozy, terapii, psychoedukacji i profilaktyki oraz procesy wspierania, a w niektórych przypadkach przejście od procesów wyżej wymienionych do kontekstu kontroli, bądź działania interwencyjne.

Cytowaną na wstępie ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadzono ponadto formę wsparcia rodziny w postaci **rodziny wspierającej**, która na podstawie stosownej umowy z Wójtem wspiera rodzinę przeżywającą trudności w wypełnianiu swoich funkcji. Rodzina jest wspierana w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Role rodziny wspierającej pełnić mogą rodziny zamieszkujące w sąsiedztwie, także niespokrewnione z dzieckiem. GOPS w Wejherowie dotychczas ustanowił 1 rodzinę wspierającą w 2013 r. Od tego czasu aż po 2021r. nie ustanowiono żadnej rodziny wspierającej. Sytuacja taka może wynikać z procedur formalnych oraz konieczności zawarcia umowy przez rodzinę wspierającą. Warto podkreślić, iż naczelną rolą rodzin wspierających jest pobudzanie i motywowanie członków rodziny, która wymaga wsparcia do przezwyciężania trudności, uruchamiania odpowiednich sił i umiejętności w dążeniu do zmiany funkcjonowania. Rodziny wspierające pełnią ważną rolę w systemie wsparcia społecznego o charakterze nieprofesjonalnym. Podsumowując za zasadne wydaje się wzmożenie działań zmierzających do pozyskania rodzin wspierających w środowisku lokalnym, np. dzięki cyklicznym zamieszczaniu informacji w mediach lokalnych oraz mediach społecznościowych.

Poza pracą z rodziną Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie doskonalił współpracę z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rodziny. Miało to posłużyć m.in. wypracowaniu procedur interwencyjnych związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa dziecku w rodzinie. Pracownicy GOPS uczestniczyli w posiedzeniach i spotkaniach o charakterze interdyscyplinarnym takich jak: posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego (4) i Grup Roboczych (267). Ponadto pracownicy GOPS w swojej codziennej pracy na bieżąco kontaktowali się z przedstawicielami oświaty, służby zdrowia, kuratorami i in. Instytucje w ramach swoich kompetencji tworzyły plan pomocy rodzinie, który pozwalał zapobiec przypadkowości podejmowanych działań.

W 2021r. na terenie Gminy Wejherowo nie została podjęta interwencja w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w związku z bezpośrednim zagrożeniem zdrowia lub życia. Natomiast w roku ubiegłym pracownicy zwrócili się do Sądu Rejonowego z 2 zawiadomieniami opiekuńczymi.

---

2. ZAPOBIEGANIE WYSTĘPOWANIU KRYZYSU W RODZINIE

2.1 Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych zamieszkałej na terenie gminy.

Pracownicy Socjalni w ramach swojej pracy na bieżąco monitorowali sytuacje rodzin objętych opieką, w tym przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dotkniętych ubóstwem, przemocą, problemem uzależnień, a także długotrwałą chorobą. Pozostawali w kontakcie telefonicznym oraz współpracowali z instytucjami pracującymi na rzecz rodziny. Najbardziej intensywny kontakt z rodziną utrzymywał Asystent Rodziny, którego zadaniem jest całościowe wspieranie rodziny wychowującej dzieci zagrożonej wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także poprzez pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności.

Rodziny objęte pomocą Asystenta mogły na bieżąco liczyć na jego wsparcie w rozwiązywaniu problemów wychowawczych. Wskazywał on sposoby na spędzenie czasu wolnego z rodziną, doradzał jak prawidłowo sprawować opiekę nad dziećmi.

W roku ubiegłym w wyniku trwającej epidemii koronawirusa, pracownicy GOPS okresowo byli zobligowani w sposób znaczny ograniczyć kontakt bezpośredni w miejscu zamieszkania klientów, celem niedopuszczenia do rozprzestrzeniania wirusa. Niestety można było zaobserwować, iż ograniczenie pracy środowiskowej niosło ze sobą ryzyko pogłębienia trudności oraz wystąpienia innych czynników ryzyka wśród beneficjentów pomocy społecznej.

2.2 Zminimalizowanie ryzyka zaburzeń zachowania i wzrost aktywności dzieci i młodzieży.

W celu zminimalizowania ryzyka zaburzeń zachowania i wzrostu aktywności dzieci i młodzieży Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej od kilku lat sukcesywnie tworzy bogatą ofertę atrakcyjnych zajęć dla dzieci oraz działań profilaktycznych. Starano się, aby wydarzenia adresowane do dzieci były bogate w treści psychoedukacyjne i umożliwiały trening umiejętności psychospołecznych.

Tworzenie warunków wyrównywania szans dzieciom, to główne (obok opieki i wychowania dzieci oraz pomocy w nauce) z zadań Placówek Wsparcia Dziennego oraz Klubów Gier. W ramach pracy placówek jak już wspomniano realizowane były zajęcia plastyczne, muzyczne, kulinarne oraz sportowe, a także organizowano imprezy okolicznościowe i uwrażliwiające dzieci oraz młodzież na kultywowanie polskich tradycji takie jak: ogniska, andrzejki, bale przebierańców czy wieczory wigilijne, dzień babci i dziadka itp. Czas epidemii koronawirusa skutkowało okresowym ograniczeniem działalności w wyżej opisanym zakresie. Placówki Wsparcia Dziennego nie organizowały wyjazdów tematycznych i integracyjnych tak jak to miało miejsce w latach ubiegłych.

Pomimo trwającej epidemii koronawirusa podobnie jak w poprzednich latach dzieciom wychowującym się w warunkach niesprzyjających rozwojowi, zagrożonych alkoholizmem oraz z rodzin objętych wsparciem Asystenta Rodziny oraz dzieciom uczęszczającym do Placówek Wsparcia Dziennego zapewniono w okresie letnim dostosowany do potrzeb wypoczynek. **Warsztaty letnie** odbyły się w okresie od 28.VI.2021r. do 30.VII.2021r. Program warsztatów realizowany był na terenie 6 sołectw: Warszkowo, Orle, Bolszewo, Gowino, Łężyce, Bieszkowice a organizowane były: w świetlicach wiejskich (Łężyce, Warszkowo), w szkołach podstawowych (Gowino, Orle), w bibliotece (Bieszkowice) oraz w Klubie Integracji Społecznej (Bolszewo). Program obejmował:

1. Wycieczkę do Parku Ewolucji w Sławutówku,
2. Wycieczkę do Parku trampolin JUMPCITY w Rumii,
3. Warsztaty zrealizowane przez firmę zewnętrzną: ENCE-PENCE o tematyce: slime oraz żelowe mydełko.

Ponadto podczas warsztatów zapewniona była opieka wychowawców, wyżywienie (w tym ognisko), usługa transportowa oraz ubezpieczenie NNW. W warsztatach uczestniczyło: 16 dzieci w Bolszewie, 12 dzieci w Łężycach, 15 dzieci w Orlu, 13 dzieci w Gowinie, 15 dzieci w Bieszkowicach, 12 dzieci w Warszkwie.

Asystenci rodzin w ramach swoich obowiązków zawodowych kontynuowali wsparcie w formie zajęć „**Pogotowia Lekcyjnego**” skierowanych do dzieci mających trudności edukacyjne. Z uwagi na konieczność ograniczenia zgromadzeń zajęcia prowadzone były w formie indywidualnej w miejscu zamieszkania podopiecznych. W czasie ustania obowiązujących obostrzeń związanych z pandemią w okresie wakacji letnich asystenci rodzin poprowadzili spotkania rozwijające umiejętności praktyczne, zainteresowania. Dzieci spędzały czas na różnych grach, zabawach, które służyły kształceniu prawidłowych zachowań i więzi społecznych. W ramach codziennej pracy zawodowej asystenci rodziny skupili się na promowaniu wśród młodzieży zachowań oraz postaw prospołecznych.

W roku sprawozdawczym asystenci rodziny realizowali ponadto działania w ramach **Projektu socjalnego** mającego na celu podniesienie kompetencji rodzicielskich oraz budowanie prawidłowych więzi z dzieckiem. Projekt był realizowany przy współpracy z partnerami zewnętrznymi tj. położną środowiskową oraz dietetykiem, jak również ratownikiem medycznym z firmy TotalMedica. Projekt składał się z dwudniowych warsztatów z położną oraz jednodniowego kursu pierwszej pomocy. W/w projekt przewidziany był dla 10 osób korzystających z usług asystenta rodziny lub korzystających ze wsparcia pracy socjalnej. Z uwagi na tematykę warsztatów grupę docelową stanowili rodzice dzieci w wieku do 3 lat. Finalnie w projekcie wzięło udział 8 osób. Na realizację projektu wydatkowano środki własne w łącznej wysokości 1000,00 zł. W wyniku działań w projekcie uczestnicy mieli możliwość poszerzenia wiedzy w zakresie dbałości o prawidłowy rozwój i higienę dzieci. Udział w warsztatach z ratownikiem medycznym był okazją do nabycia umiejętności udzielania pierwszej pomocy i podejmowania odpowiednich decyzji w stanach bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia. W opinii uczestników projekt w sposób znaczny przyczynił się do zwiększenia świadomości o konieczności budowania bezpiecznej więzi emocjonalnej z dzieckiem. Nieocenioną rolę w kształtowaniu rodzicielskiej świadomości odegrały również wzajemne wymieniane przez uczestników doświadczenia oraz prowadzone rozmowy na temat napotykanego na co dzień trudności.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie w okresie sprawozdawczym zorganizował Warsztaty dla rodziców pragnących wzmocnić posiadane kompetencje opiekuńczo – wychowawcze. Warsztaty kompetencji „**Szkoła dla rodziców**” prowadzone były przez Akademię Rozwoju Osobistego „Wzrastaj”. Tematyka spotkań obejmowała:

- nawiązywanie i umacnianie relacji z dzieckiem
- sposoby rozwiązywania konfliktów
- radzenie sobie ze stresem
- radzenie sobie z trudnymi zachowaniami dzieci
- poszerzenie zdolności wywierania wpływu na postawy i zachowania dziecka, stawianie granic

- wykorzystanie czasu wolnego z dziećmi
- postawy rodzicielskie, style wychowania,
- sposoby rozwiązywania konfliktów
- radzenie sobie ze stresem, rola matki ojca w rodzinie, budowanie relacji,
- etapy rozwoju dzieci, momenty krytyczne
- radzenie sobie z trudnymi zachowaniami dzieci
- poszerzenie zdolności wywierania wpływu na postawy i zachowania dziecka, stawianie granic, asertywność,

Uczestnicy warsztatów dowiedzieli się z jakimi trudnościami mogą spotkać się podczas całego procesu wychowania. Nabyli umiejętności rozpoznawania przyczyn trudności wychowawczych dziecka, zdobyli umiejętności niezbędne w pracy z dzieckiem trudnym, poznali metody radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych oraz bycia konsekwentnym. Ponadto uczestnicy doskonalili sposoby właściwego porozumiewania się z dzieckiem, eliminowania barier, wzmacniania otwartości i aktywności słuchania w trakcie rozmowy z dzieckiem. W zajęciach uczestniczyło **12** osób. Certyfikat ukończenia otrzymało **8** osób, natomiast **2** osoby otrzymały zaświadczenie o uczęszczaniu.

2.3 Zmniejszenie ryzyka marginalizacji społecznej osób z niepełnosprawnością i seniorów.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 11 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej do zadań własnych gminy należy organizowanie i **świadczenie usług opiekuńczych, w tym usług specjalistycznych**, w miejscu zamieszkania. W 2021r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie objął łącznie pomocą w formie usług opiekuńczych **12** osób, osoby te zostały objęte zwykłymi usługami opiekuńczymi, łącznie w wymiarze **5 346** godzin.

Ze środków rządowych finansowano Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi na rzecz **5** dzieci z wymiarze **785** godzin.

Mieszkańcy gminy Wejherowo, na podstawie zawartej umowy z Pomorskim Centrum Opieki, mają zapewniony bezpłatny abonament telefonicznej opieki domowej od 2017 roku. łącznie z tej formy pomocy, polegającej na elektronicznym całodobowym monitoringu i przyzywaniu natychmiastowej pomocy w przypadku zagrożenia życia, zdrowia, bezpieczeństwa osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w miejscu ich zamieszkania, skorzystało **10** osób. Pomoc w tej formie została kontynuowana na mocy Uchwały Nr XXVIII/324/2017 w sprawie przyjęcia Programu Ośłonowego Gminy Wejherowo na lata 2017-2020 „**Teleopieka dla potrzebujących**”, przyjętej przez Radę Gminy Wejherowo w dniu 22 marca 2017r. Program będzie kontynuowany w roku 2022 na mocy Uchwały Rady Gminy Wejherowo Nr XXII/277/2020 przyjętej w dniu 28 grudnia 2020r.

W ramach Programu Senioralnego w 2021 roku reagowano na bieżąco na potrzeby dotyczące seniorów. Po konsultacjach z pracownikami socjalnymi oraz Starszym Opiekunem Osób Starszych dokonano zakupu paczek dla **25** seniorów wytypowanym przez pracowników GOPS, po uprzednim rozeznaniu w środowisku. Paczki zawierały najpotrzebniejsze artykuły gospodarstwa domowego, w tym: pościel, gry planszowe, artykuły papiernicze oraz produkty spożywcze. Do grudnia 2021r. odbyło się **25** spotkań w ramach działalności **Klubu Seniora** dla **13** uczestników. Tematyka spotkań dostosowywana jest do zainteresowań, potrzeb i możliwości uczestników. W ramach spotkań odbywają się m.in. zajęcia plastyczne czy też gry planszowe. Klub jest również miejscem spotkań i rozmów dla seniorów. Podczas spotkań zapewniany jest drobny poczęstunek. Ponadto dla **29** seniorów objętych wsparciem tutejszego Ośrodka zorganizowano wycieczkę integracyjną do Pucka wraz z zapewnieniem podopiecznym ciepłego posiłku. Głównym punktem programu było zwiedzenie Huty Szkła.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie w roku 2021 ponownie przystąpił do realizacji programu „**Wspieraj seniora**” uruchomionego przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej. Strategicznym celem programu było zapewnienie usługi wsparcia osób w wieku 70 lat i więcej, którzy w obowiązującym stanie epidemii koronawirusa SARS-CoV-2 zdecydowali się na pozostanie w domu, celem ochrony przed zakażeniem. Usługa wsparcia polegała w szczególności na dostarczeniu zakupów, zgodnie ze wskazanym przez Seniora zakresem, obejmującym artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze, środki higieny osobistej. Z uwagi na brak osób zainteresowanych udziałem w programie program w okresie sprawozdawczym nie był realizowany.

2.4 Wspieranie i inicjowanie działań na rzecz aktywizacji zawodowej rodziców.

Pracownicy socjalni, w ramach **pracy socjalnej**, motywowali rodziców korzystających z pomocy Ośrodka do poszukiwania pracy. Organizowali szkolenia, udzielali wsparcia przy sporządzaniu dokumentów aplikacyjnych, podpowiadali gdzie i jak szukać pracy, często byli łącznikiem między Urzędem Pracy, a klientem. Pracownicy socjalni byli w stałym kontakcie z pośrednictwem biura pracy w celu aktywizacji bezrobotnych oraz pracy z klientami długotrwale bezrobotnymi metodą kontraktu socjalnego – liczba w roku 2021 wyniosła **5**. Z uwagi na to, że bezrobocie jest zjawiskiem złożonym i powiązaniem z wieloma innymi trudnościami, GOPS starał się podejmować ten problem

kompleksowo. Dodatkowo Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracował z urzędem pracy w ramach organizacji prac społecznie użytecznych, stażów oraz przy realizacji zadań publicznych na rzecz aktywizacji zawodowej.

Gmina Wejherowo na podstawie porozumienia ze Starostą Wejherowskim reprezentowanym przez PUP w Wejherowie co roku organizuje **prace społecznie użyteczne** – koordynowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie. W roku 2021 prace społecznie użyteczne w jednostkach organizacyjnych wykonywało łącznie 5 osób. Całkowity koszt poniesionych świadczeń wypłaconych bezrobotnym z tytułu wykonywania prac społecznie użytecznych wyniósł 4 662,60 zł, z czego nastąpiła refundacja z Powiatowego Urzędu Pracy w Wejherowie w kwocie 3 267,36 zł. Prace były realizowane w Szkołach Podstawowych na terenie gminy: Bolszewo, Orle, Gowino oraz Bibliotece i Centrum Kultury Gminy Wejherowo. Niewątpliwie dla osób korzystających z tej formy aktywizacji była to okazja do nauczenia się nawyku pracy i zyskania doświadczenia.

2.5 Realizacja projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych

---

W roku 2021 tutejszy Ośrodek funkcjonował zgodnie z wytycznymi zawartymi w projekcie "**Wdrożenie usprawnień organizacyjnych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wejherowie**". Wysokość dofinansowania wyniosła: 278 444, 75 zł w tym 234 673,23 zł - środki wspólnotowe, 43 771,52 zł - dotacja celowa. Inne działania w ramach Programu Wspierania Rodziny realizowane były ze środków własnych, bądź w ramach realizacji Programów równoległych Ośrodka. W wyniku realizacji projektu nastąpiła zmiana struktury organizacyjnej Ośrodka, wyodrębnienie specjalistycznych zespołów/stanowisk, co umożliwi pracownikom specjalizowanie się w danym obszarze pracy z klientem tj. pierwszy kontakt, praca socjalna, usługi pomocy społ., postępowanie administracyjne. Wdrożenie usprawnień było realizowane poprzez szereg zaplanowanych działań tj. szkolenia, zakup mebli i sprzętu komputerowego.

Udział w projekcie pozwolił na wprowadzenie rozwiązań optymalizujących wykorzystanie kompetencji zatrudnionych w Ośrodku pracowników. Wpływając jednocześnie na zwiększenie udziału w działaniach OPS – pracy socjalnej oraz zwiększenie poziomu realizacji różnego rodzaju usług socjalnych, niezbędnych dla osób zgłaszających się do pomocy społecznej. Najważniejszym kierunkiem wprowadzonych zmian jest zabezpieczenie potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej, pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej, stopniowe usprawnienie pracy Ośrodka, podniesienie bezpieczeństwa pracy oraz zwiększenie poziomu i jakości świadczonych usług. Dzięki udziałowi w projekcie pracownicy Ośrodka mieli możliwość podnieść swoje kompetencje zawodowe, umiejętności interpersonalne oraz dokonać wyboru stanowiska pracy zgodnego z posiadanymi predyspozycjami, preferencjami zawodowymi oraz potencjałem merytorycznym.

---

3. BUDOWANIE SYSTEMU WSPARCIA INTERDYSCYPLINARNEGO RODZIN NATURALNYCH

3.1 Doskonalenie systemu współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rodziny poprzez uczestnictwo w spotkaniach interdyscyplinarnych.

Praca z rodzinami wieloprotblemowymi, dotkniętymi zjawiskiem ubóstwa, przemocy, bezrobocia, przejawiającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej wymagała podjęcia szerokiej współpracy z licznymi instytucjami i organizacjami funkcjonującymi na terenie powiatu wejherowskiego. Do najważniejszych naszych partnerów należeli: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie, placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wejherowie, Poradnia Zdrowia Psychicznego w Wejherowie, kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni, lekarze rodzinni, pielęgniarki środowiskowe, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Policja, Straż Miejska w Wejherowie, Caritas, Polski Czerwony Krzyż. Kontynuowano współpracę z Fundacją Instytut Równowagi Społeczno-Ekonomicznej, na rzecz działań antidyskryminacyjnych na terenie naszej Gminy.

Asystenci rodziny wraz z pracownikami socjalnymi w zakresie swoich obowiązków współpracowali z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie. W ramach tych obowiązków pracownicy uczestniczyli w 11 spotkaniach, mających na celu ocenę sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, oceny rodzin zastępczych oraz ocenę sytuacji rodziny biologicznej pod kątem możliwości powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodzin biologicznych. Dla potrzeb PCPR pracownicy przygotowywali także pisemne informacje na temat sytuacji życiowej rodzin biologicznych.

W ramach współpracy instytucjonalnej przedstawiciele Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie (asystenci rodziny oraz pracownicy socjalni), organizowali tzw. zespoły multiprofesjonalne w celu wytyczenia wspólnego kierunku działań pomocowych na rzecz rodzin. Do udziału w spotkaniach zapraszani byli m.in.: kuratorzy, pedagodzy szkolni, wychowawcy oraz przedstawiciele rodzin. W okresie sprawozdawczym odbyło się **21** zespołów.

Ponadto pracownicy GOPS uczestniczyli w regularnych spotkaniach o charakterze interdyscyplinarnym realizując procedurę „Niebieskiej Karty” (Zespół Interdyscyplinarny, grupy robocze), w spotkaniach z przedstawicielami szkół. Ponadto w czasie swojej pracy pracownicy GOPS doraźnie, na bieżąco kontaktowali się z przedstawicielami placówek oświatowych, kuratorami oraz innymi instytucjami pracującymi bezpośrednio z wybraną rodziną. Dzięki takiemu systemowi pracy możliwe było tworzenie pełniejszego obrazu rodziny, z jej zasobami oraz problemami z jakimi się mierzy. Instytucje, w ramach swoich kompetencji, w wielu przypadkach tworzyły plan działania, który pozwalał zapobiec przypadkowości podejmowanych interwencji. Przez lata realizacji dotychczas obowiązującego Programu możliwe było wypracowanie modelu współpracy opartego na wzajemnym poszanowaniu własnych kompetencji. Sprzyjały temu częste spotkania, udział w szkoleniach i podejmowanie wspólnych działań.

3.2 Podnoszenie jakości usług świadczonych przez GOPS dzięki uczestnictwu pracowników w szkoleniach i kursach.

Pracownicy GOPS w 2021r. podnosili swoje kwalifikacje, uczestnicząc w **23** szkoleniach. Zakres tematyczny był bardzo szeroki, co stanowi odzwierciedlenie potrzeby kompleksowej pracy z rodziną dotkniętą wielopłaszczyznowymi problemami. W celu podnoszenia jakości usług świadczonych przez GOPS w 2021r. łącznie przeszkolono **41** pracowników.

Asystenci rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie w okresie sprawozdawczym uczestniczyli w następujących szkoleniach podnoszących kwalifikacje:

- Cykl szkoleń dla asystentów rodzin w wymiarze 68 godzin mający na celu udoskonalenie jakości pracy asystenta rodziny na płaszczyznach: pracy z rodziną, tworzenia dokumentacji, współpracy z innymi instytucjami itp.
- „Zaburzenia więzi w rodzinie źródłem przemocy emocjonalnej i fizycznej”. Szkolenie dwudniowe w łącznym wymiarze 14 godzin.
- Podstawy metodycznego działania asystenta rodziny w pigułce (5-cio godzinny program).
- „Praktyczne aspekty interwencji wobec osoby doświadczającej przemocy i sprawcy przemocy. Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy.
- „Dzieci w pieczy – reintegracja rodzin” (8 godzin).
- „Kompetentny asystent rodziny – wyzwania, potrzeby i standardy pracy”.
- Superwizja grupowa i indywidualna.

3.3 Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo- wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo- terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienie dziecku opieki i wychowania przez rodziców, w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Zgodnie z art. 191 ust. 9 i 10 wyżej wymienionej Ustawy, w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości 10% wydatków na utrzymanie dzieci w pierwszym roku pobytu w pieczy zastępczej, w wysokości 30% w drugim roku pobytu oraz w wysokości 50% w trzecim i następnych latach pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. W związku z powyższym kwoty w ciągu roku ulegały zmianie.

W 2021 roku gmina współfinansowała pobyt 47 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Poniesione wydatki w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

L.p.	Wydatki na miesięczne koszty utrzymania dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	Liczba dzieci (stan na dzień 31.12.2021r.)	Wydatki poniesione przez gminę w zł
1.	Rodzinna piecza zastępcza	37 (w tym 10 nowych umieszczeń w 2021r.)	
2.	Instytucjonalna piecza zastępcza	10 (w tym 3 nowe umieszczenie w 2021r.)	
Ogółem w zł			415 639,24

Należy podkreślić, iż czas trwania epidemii przyczynił się do ograniczenia bezpośredniej pracy w środowisku, co może skutkować pogorszeniem sytuacji rodzin przeżywających kryzys w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, a tym samym potęgować ryzyko zwiększenia ilości dzieci umieszczanych w formach opieki zastępczej: rodzinnej bądź instytucjonalnej.

Na przestrzeni kilku ostatnich lat zauważa się, iż liczba dzieci przebywających w zastępczych formach opieki utrzymuje się na podobnym, dość wysokim poziomie. W roku ubiegłym w rodzinnej pieczy zastępczej umieszczono 10 dzieci, natomiast w instytucjonalnej zostało umieszczonych 3 dzieci. W roku 2021 dwoje dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej osiągnęło pełnoletność i usamodzielniało się.

3.4 Sporządzanie i analiza sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny.

Działania podejmowane przez GOPS na rzecz wspierania rodzin, jak zostało wskazane mają charakter interdyscyplinarny. Szeroki wachlarz problemów, jakie dotyka rodziny (alkoholizm, niewydolność opiekuńczo - wychowawcza, bezrobocie, niepełnosprawność ich członków) powoduje, że w realizację programu zaangażowane były wszystkie komórki organizacyjne GOPS. Sytuacja taka miała też istotny wpływ na różnorodność źródeł finansowania programu.

Program był realizowany zarówno w oparciu o środki własne Gminy, w tym uzyskiwane z zezwoleń na sprzedaż alkoholu, jak i zewnętrzne. W 2021 r. wydano 645 558,21 zł na realizację całego Programu Wspierania Rodziny wraz z realizacją zawartego w nim Świadczenia Dobry Start (300+). Ponadto zbliżony cel - poprawa funkcjonowania rodziny - przyświecał również Gminnemu Programowi Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii oraz Gminnemu Programowi Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, a także wprowadzonemu w 2018 roku Programowi Senioralnemu.

Należy podkreślić, iż obowiązująca od dnia 1 stycznia 2021r. ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. (tj. Dz. U. z 2020, poz.821, z późn.zm.) o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakładając na gminę określone zadania jednocześnie nałożyła obowiązek finansowania tych zadań w znacznym zakresie. W ustawie wprowadzono przewidziano mechanizm uzyskania wsparcia finansowego jednostek samorządu terytorialnego środkami z budżetu państwa, jednakże ze względu na trudną sytuację finansów publicznych środki te są z roku na rok w sposób znaczny ograniczane. Uzyskanie dotacji celowej nie jest obligatoryjne i nie stanowi całkowitego zabezpieczenia dofinansowania przez państwo zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizowanych przez samorządy. Z uwagi na powyższe większość realizowanych zadań gmina jest zmuszona finansować we własnym zakresie zabezpieczając na ten cel środki w budżecie.

3.5 Budowanie sieci wolontariackiej.

Na przestrzeni lat realizowania Programu została zauważona potrzeba budowy sieci wolontariackiej, której załączki już stworzono. Wolontariat przynosi korzyści nie tylko osobom potrzebującym, ale jest również szansą dla wolontariuszy nabycia często pierwszych doświadczeń zawodowych, umiejętności pracy w zespole. Wolontariat jest także okazją do zrobienia czegoś dobrego dla drugiego człowieka oraz propagowania postaw prospołecznych w środowisku lokalnym. W roku 2020 kontynuowano działalność Lokalnego Wolontariatu Opiekuńczego, którego celem jest:

- pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, w szczególności osobom niepełnosprawnym, starszym, przewlekle chorym, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- rozwój i promocja idei wolontariatu na terenie Gminy Wejherowo;
- kształtowanie pozytywnych postaw członków społeczności lokalnej w stosunku do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W roku sprawozdawczym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zawarł 2 porozumienia z wolontariuszami, którzy wspierali wychowawcę w czynnościach związanych z prowadzeniem Placówki Wsparcia Dziennego w Warszkuwie. Łącznie na rzecz ośrodka pracę wolontarystyczną wykonywało 8 wolontariuszy. Należy nadmienić, że nie w każdym przypadku pracy wolontarystycznej zawierane było porozumienie z wolontariuszem. Różnica w liczbie wolontariuszy wynika z faktu, iż część nie zdecydowała się na podpisanie umowy wolontariackiej lub są zrzeszone przy innej instytucji, służą jedynie dodatkowo. W dniu obchodów Międzynarodowego Dnia Wolontariusza zakupiono i przekazano upominki w postaci książek i gier 8 wolontariuszom, chcąc w ten sposób podziękować im za ich wkład włożony na rzecz społeczności gminnej.

SKUTKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W 2021 ROKU I DALSZE REKOMENDACJE PRACY NA RZECZ WSPARCIA RODZINY.

Poprawa sytuacji socjalno-bytowej rodziny. Liczba klientów Ośrodka korzystających ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej zmalała w porównaniu z ubiegłymi latami. Zmniejszenie liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wynika ze zintensyfikowania działań w ramach pracy socjalnej, poradnictwa i interwencji kryzysowej. Ponadto istotnym faktem w poprawie sytuacji bytowej rodzin wydaje się być działanie świadczenia wychowawczego (programu 500+) oraz wprowadzonego w roku 2017r. świadczenia dobry start (program 300+) na mocy rozporządzenia wprowadzającego zmiany do ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

W 2021 roku nadal utrzymywała się tendencja spadkowa osób bezrobotnych. Przyczyną tego jest prawdopodobnie liczba dostępności do programów aktywizacji zawodowej organizowanych przez PUP oraz inne podmioty, a także ogólna poprawa sytuacji na rynku pracy, dostęp do korzystnych ofert pracy.

W celu dalszej profesjonalizacji pracy w roku ubiegłym pracownicy kontynuowali działania w ramach projektu „Wdrożenie usprawnień organizacyjnych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wejherowie”. Udział w szkoleniach kadry skutkowało zwiększeniem skuteczności oraz bardziej efektywną pracą z klientem trudnym, roszczeniowym oraz stawiającym opór. Dzięki udziałowi w licznych szkoleniach, warsztatach pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zwiększyli swoje umiejętności w zakresie metodyki pracy socjalnej, dzięki czemu sprawniej dokonują diagnozy sytuacji rodzin wykorzystując dostępne narzędzia pracy socjalnej. Podsumowując **zauważa się dalszą konieczność podnoszenia kwalifikacji oraz warsztatu pracy** przez osoby zaangażowane w działania pomocowe na rzecz rodzin, celem stałego i sukcesywnego podnoszenia jakości pracy i sprawnej obsługi beneficjentów pomocy społecznej.

Zwiększenie motywacji osób bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia oraz zwiększenie posiadanych przez nie kwalifikacji. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wejherowie obniża się. Na taki stan rzeczy mogły mieć wpływ pozytywne zmiany koniunkturalne oraz podejmowane działania, opisane w niniejszym Sprawozdaniu.

Z uwagi na dużą ofertę zewnętrzną w formie projektów ukierunkowanych na aktywizację społeczno-zawodową, a obejmującą również teren gminy Wejherowo, klienci byli na bieżąco informowani o możliwości uczestniczenia w tych działaniach. Wydaje się, że aktualnie nie ma konieczności uzupełnienia tej oferty poprzez projekty własne GOPS w zakresie aktywizacji zawodowej.

Nabycie umiejętności psychospołecznych rodzin. Zmiana, którą wprowadza klient jest wypadkową nie tylko jego własnych zasobów, ale także wielu skonsolidowanych działań ze strony pracowników socjalnych, asystentów rodziny, psychologa. Efekty prowadzonej pracy socjalnej przynoszą bardzo zróżnicowane wyniki, często odległe w czasie. Zależne są od czynników leżących zarówno po stronie osoby pomagacza jak i po stronie klienta oraz otoczenia.

Obserwowana skuteczność oddziaływań ukierunkowanych na zmianę postaw skłania do myślenia, że jest to dobry kierunek działania. Warto nadal w planowanych działaniach skupić się na wzmocnieniu promocji oferty GOPS tak, aby trafiała do szerszego grona adresatów, zaś oferowane działania kojarzone były z wysoką jakością oraz profesjonalizmem. Ponadto, warto osoby uczestniczące wzmocnić w podjętym działaniu, tak by miały możliwość pełnego uczestnictwa i nie rezygnowały w momencie pojawienia się trudności.

Wskazana jest dalsza intensywna praca na rzecz **poprawy funkcjonowania rodzin biologicznych**. Zauważa się liczne trudności w sprawowaniu opieki nad małoletnimi dziećmi przez rodziców. W odpowiedzi na zgłaszane trudności w roku 2022 za zasadne uznaje się kontynuowanie prowadzenia zajęć w ramach „Szkoly dla rodziców”. W ramach działalności GOPS ponadto planuje się realizowanie projektów socjalnych m.in. także ponowne zorganizowanie cyklu spotkań dla rodziców z położną, dietetykiem, ratownikiem medycznym, psychologiem oraz warsztaty związane z prowadzeniem domowego budżetu. W ocenie pracowników GOPS proponowane warsztaty mogą znacząco poprawić funkcjonowanie rodzin biologicznych, a w konsekwencji przyczynić się do spadku liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Celem ograniczenia ilości dzieci trafiających do zastępczych form opieki zauważa się potrzebę stałego

poszerzenia oferty działań profilaktycznych. W tym miejscu niewątpliwie należy podkreślić zalety ustanowienia rodzin wspierających. Powyższe wnioski będą ujęte przy tworzeniu kolejnego Programu.

W dalszym ciągu konieczne wydaje się podejmowanie inicjatyw na rzecz minimalizowania ryzyka zaburzeń zachowania i wzrostu aktywności dzieci i młodzieży. W odpowiedzi na powyższą potrzebę GOPS planuje w roku 2022 otworzyć kolejną Placówkę Wsparcia Dziennego, która mieścić się będzie w Gościcinie. Gościcino jest drugim największym pod względem liczby mieszkańców sołectwem na terenie Gminy Wejherowo. Z uwagi na powyższe zauważa się konieczność prowadzenia oddziaływań na wskazanym obszarze. Pracownicy GOPS zwracają uwagę na konieczność zapewnienia dzieciom i młodzieży oddziaływań, które przyczynią do obniżenia ryzyka wystąpienia demoralizacji oraz będą skutkować budowaniem postaw prospołecznych.

Wzrost jakości usług świadczonych przez GOPS. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie uaktualniał swoją ofertę pomocową, aby dostosować ją do stwierdzanych potrzeb rodzin. Działania skoncentrowane na podniesienie aktywności lokalnej, angażujące klientów do przejęcia odpowiedzialności za swoje życie, były przykładami tego typu działań. Ośrodek korzystał ze szkoleń dostępnych nieodpłatnie, a także inwestował w szkolenia specjalistyczne. Gotowość kadry do podnoszenia kwalifikacji we własnym zakresie oraz prowadzenie superwizji dla pracowników wskazywało na troskę Ośrodka o wysokie standardy pracy.

Poprawa dialogu z instytucjami zajmującymi się wspieraniem rodziny. Ważnym celem, jaki stawiał sobie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie było budowanie wsparcia interdyscyplinarnego rodzin biologicznych. Praca z rodzinami wieloprotblemowymi, dotkniętymi zjawiskiem ubóstwa, przemocy, bezrobocia, przejawiającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej wymaga podjęcia szerokiej współpracy z licznymi instytucjami i organizacjami funkcjonującymi na terenie powiatu Wejherowskiego.

W dalszym ciągu za zasadne wydaje się promowanie idei wolontariatu oraz sukcesywna rozbudowa istniejącej już sieci wolontariackiej. Wolontariat przynosi korzyści nie tylko osobom potrzebującym, ale jest również szansą dla wolontariuszy nabycia często pierwszych doświadczeń zawodowych, umiejętności pracy w zespole. Otwiera drogę do poznania samego siebie, odkrycia własnej wrażliwości i uczy poczucia odpowiedzialności za siebie i innych. Przede wszystkim jednak wolontariat jest okazją do zrobienia czegoś dobrego dla drugiego człowieka, co już samo w sobie stanowi olbrzymią satysfakcję.

W związku z powyższym istotnym staje się propagowanie wolontariatu wśród społeczności lokalnej, należy też pamiętać, że faktyczna liczba osób pomagających jest większa, gdyż część z tych osób pomaga nieformalnie. Zauważalny jest znaczny opór do podjęcia współpracy na zasadach wolontariatu sformalizowanego, bądź też osoby pomagające są zrzeszone przy innej instytucji, a mimo tego służą pomocą dodatkowo.

DALSZE KIERUNKI DZIAŁAŃ

Zasadnym wydaje się kontynuowanie w kolejnym roku działań mających na celu poprawę funkcjonowania rodzin naturalnych przeżywających kryzys, a także prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym zmierzających do zapobiegania wystąpieniu kryzysu w rodzinach. Jako kolejne dostrzega się potrzebę kontynuowania budowania, a także doskonalenia systemu wsparcia interdyscyplinarnego rodzin naturalnych. W tym miejscu należy wskazać, iż zgodnie z przyjętymi założeniami sukcesywnie następuje rozbudowa oferty Klubów Gier oraz Placówek Wsparcia Dziennego.

W tym miejscu po raz kolejny należy podkreślić ważność oraz zalety w przypadku pozyskania rodziny wspierającej. Naczelnym zadaniem rodziny wspierającej nie jest wyręczenie, lecz aktywna pomoc w przewycięzaniu trudnych sytuacji w rodzinach tego wymagających. Rodzina wspierająca przy współpracy asystenta rodziny pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu ról społecznych.

Realizacja celów poprzez działalność projektową, czy aktywizowanie społeczności lokalnej, także poprzez rozbudowę sieci wolontariackiej okazuje się zasadnym kierunkiem. Należy pielęgnować stworzoną współpracę interdyscyplinarną, czerpać z doświadczeń innych instytucji w ramach wymiany dobrych praktyk i dalej inwestować w podnoszenie jakości pomocy świadczonej przez GOPS. Warto aktywnie poszukiwać i pozyskiwać do współpracy Organizacje chcące zaangażować się w działania na rzecz naszych mieszkańców. W kolejnych latach wśród adresatów działań należy w jeszcze szerszym stopniu ująć osoby zagrożone wykluczeniem społecznym ze względu na wiek, co jest odpowiedzią na potrzeby demograficzne Gminy.

Zgodnie z art. 176 pkt. 1) ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wejherowie w ramach zadań własnych opracował Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 -2024 stanowiący kontynuację podejmowanych działań w latach poprzednich. Celem

głównym programem jest zapewnienie dzieciom i rodzinom warunków rozwoju oraz pomocy w sytuacjach trudnych poprzez utworzenie systemu wspierania rodziny oraz rozwój i dostosowanie do standardów systemu pieczy zastępczej. Program wspierania rodziny w gminie Wejherowo na lata 2022-2024 stanowi kontynuację podejmowanych działań w latach poprzednich. Przyjmuje się, że realizacja działań w ramach poszczególnych celów z zakresu wspierania rodziny wzmocni potencjał rodziny, m.in. poprzez upowszechnienie wśród mieszkańców gminy wiedzy na temat systemu wspierania rodziny, realizowanie programów służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży oraz godzeniu przez dorosłych życia rodzinnego i zawodowego, a także zapewni rodzinie ze zdiagnozowanymi problemami odpowiednie do potrzeb usługi, pomoc i świadczenia.

WSKAŹNIKI

---

1. Poprawa funkcjonowania rodzin naturalnych przeżywających kryzys.

1.1. Liczba placówek wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie Gminy– 3

1.2. Liczba dzieci korzystających z placówek wsparcia dziennego– 30

1.3. Liczba rodzin objętych asystenturą rodzin-26

1.4. Liczba konsultacji udzielanych przez specjalistów:

➤ Psychologa – 554

➤ Radcy Prawnego - 69

1.5. Liczba rodzin korzystających z pracy socjalnej - 74

2. Zapobieganie wystąpieniu kryzysu w rodzinach

2.1. Liczba i rodzaj zorganizowanych działań profilaktycznych:

Warsztaty letnie zorganizowane w sześciu sołectwach dla 83 dzieci

3. Budowanie systemu wsparcia interdyscyplinarnego rodzin naturalnych.

1.1. Liczba współfinansowanych pobytów dziecka w pieczy zastępczej - 47

1.2. Liczba wolontariuszy działających na rzecz rodzin w ramach GOPS - 8